

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก)
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ
ดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ความสำคัญของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษากการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษา
เขตที่ 4 (เขตดงรัก) ประกอบด้วย โรงเรียนวัดบ้านแสงดง โรงเรียนบ้านละเวีย โรงเรียน
บ้านโนนเจริญ โรงเรียนบ้านปากช่อง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความสำคัญดังนี้

1. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนวัดบ้านแสงดง ตำบลโคกกรม อําเภอล
ดบัวลาย จังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียนบ้านละเวีย ตำบลละเวีย อําเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
โรงเรียนบ้านโนนเจริญ ตำบลโนนเจริญ อําเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ โรงเรียนบ้านปากช่อง
อําเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานด้านความ-

สัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ สถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัด และหน่วยงานต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ โดยเฉพาะสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ ที่จะใช้เป็นข้อเสนอแนะ
ในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนางาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ของโรงเรียน
วัดบ้านแลงดง โรงเรียนบ้านละเวีย โรงเรียนบ้านโนนเจริญ โรงเรียนบ้านปากช่อง จำนวน
โรงเรียนละ 15 คน แยกเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน
และผู้แทนครูจำนวน 3 คน ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 2 คน ผู้แทนศิษย์เก่าของโรงเรียน
จำนวน 2 คน ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 2 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2
คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน ทั้ง 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 60 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลประกอบ ได้แก่ ข้าราชการครูโรงเรียนวัดบ้านแลงดง โรงเรียน
บ้านละเวีย โรงเรียนบ้านโนนเจริญ โรงเรียนบ้านปากช่อง จำนวนโรงเรียนละ 15 คน โดยใช้
การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ปฏิบัติหน้าที่ในงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนละ 3 คน งานวิชาการโรงเรียนละ 3 คน งานกิจการนักเรียน
โรงเรียนละ 3 คน งานบุคลากรโรงเรียนละ 2 คน งานอาคารสถานที่โรงเรียนละ 2 คน และ
งานธุรการการเงินโรงเรียนละ 2 คน ทั้ง 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในภาคสนาม (Field Research) เครื่องมือที่ใช้
เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสำรวจ (Survey Form) ใช้ในการสำรวจสภาพทั่วไปของชุมชน
ในเขตบริการโรงเรียนวัดบ้านแลงดง โรงเรียนบ้านละเวีย โรงเรียนบ้านโนนเจริญ โรงเรียน
บ้านปากช่อง เพื่อได้ทราบสภาพทงกาย เช่น พื้นที่ ที่ตั้ง ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งเป็นแบบ
สำรวจ แบบมีโครงสร้าง (Structured Survey)

ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนละ 15 คน และผู้ให้ข้อมูลประกอบ คือ ศึกษานิเทศก์ผู้สอบแยกตามการบริหารงานทั้ง 6 งาน โรงเรียนละ 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำหนังสือจากสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทำการวิจัย และขอความอนุเคราะห์แจ้งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพลศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอประโคนชัย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านกรวด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอละหานทราย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ข้อมูลที่ทำกรวิเคราะห์จากเอกสารต่าง ๆ การสำรวจ และการสัมภาษณ์ รวบรวมจัดเป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิด ขอบข่ายบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุไว้ในข้อ 13 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ดังนี้

1. แยกแยะความถี่ร้อยละ (Percentage)
2. นำเสนอข้อมูลโดยวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตตงรัก) ตามกรอบแนวคิดในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในข้อ 13 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย จัดทำ

แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 98 โดยโรงเรียนจัดทำร่างนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนา โรงเรียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณา และมีการปรับปรุงแก้ไขโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เห็นชอบตามที่โรงเรียนเสนอ สำหรับหัวข้อที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสนใจในด้านนโยบาย ได้แก่ งานด้านการเรียนการสอน งานด้านปรับปรุงอาคารและบริเวณโรงเรียน งานด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน งานด้านการแสวงหางบประมาณ วัสดุ วัสดุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาโรงเรียน งานด้านการส่งเสริม เสริมสร้าง และร่วมรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนน้อย โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากสายผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งจากองค์กรราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์ การไม่มีความรู้ความเข้าใจในงานด้านการจัดทำนโยบายและภาววางแผนการศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนมีระดับการศึกษา ในระดับการศึกษามัธยมศึกษา จึงมีความรู้ในงานด้านนี้น้อย อย่างไรก็ตามโรงเรียนได้ดำเนินการเสริมสร้างให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและรอบข่ายการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยการจัดทำเอกสารให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษา ประชุมชี้แจงและพบปะเพื่อสร้างความเข้าใจ

2. ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 และได้ให้ความเห็นชอบตามที่โรงเรียนนำเสนอสำหรับข้อเสนอแนะที่มีต่อการพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ได้แก่ การเสนอแนะ ในแผนงานวิชาการ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้สื่อเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์(Computer) และห้องปฏิบัติการทางภาษา (Sound Lab) ให้คุ้มค่า แผนงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งเน้นการสร้างศรัทธาแก่ชุมชน แผนงานอาคารสถานที่ในเรื่องการรักษาความสะอาด และปรับปรุงสภาพแวดล้อมและแผนงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ วิธีการแสวงหางบประมาณเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของโรงเรียน และเพื่อการพัฒนาโรงเรียน อย่างไรก็ตามปัญหาก็คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่า

และที่มาจากส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้เข้าใจในขอบข่ายของงานโรงเรียนยังไม่ชัดเจน และบางคนยังมีความเห็นว่า งานแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเรื่องของโรงเรียน จึงให้ความเห็นชอบโดยไม่มีข้อเสนอนะ โรงเรียนพยายามเสริมสร้างบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้มแข็งขึ้น โดยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ การจัดประชุมสัมมนา และสร้างความตระหนักในหน้าที่ โดยการใช้การประชาสัมพันธ์ในแนวนโยบาย การมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น

3. ด้านการให้คำแนะนำปรึกษาเสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน การแสวงหาและให้ความสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งในและนอกโรงเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 21 โดยโรงเรียนเสนอขอจัดการจัดสรรงบประมาณและรายละเอียดการจัดซื้อจัดจ้างให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับทราบ ส่วนวิธีการจัดซื้อจัดจ้างโรงเรียนได้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยกรที่สดุ พ.ศ. 2535 สำหรับการมีส่วนร่วมในการแสวงหา และให้การสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการพัฒนาโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ประสานงาน และแสวงหาเป็นอย่างมาก รวมทั้งการเสียสละเงินส่วนตัว

วิธีการแสวงหางบประมาณ มีวิธีการที่หลากหลาย ซึ่งได้แก่ การจัดผ้าป่าเพื่อการศึกษา การร่วมจัดกิจกรรมประเพณีที่บ้าน กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การขอความสนับสนุนจากองค์กรธุรกิจ ประชาชน คนบดในท้องถิ่น รวมทั้งศิษย์เก่าและคนบดที่อยู่นอกท้องถิ่นด้วย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการประสานงาน และแสวงหาความร่วมมือด้านแรงงานจากชุมชนในการรื้อและก่อสร้างอาคารเรียน ทาสีรั้วและอาคารเรียน การพัฒนาสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของโรงเรียน สำหรับการแสวงหาและให้การสนับสนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักเสียสละเพื่อจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การศึกษา อุปกรณ์การก่อสร้าง และได้ประสานงานเพื่อขอการแสวงหาจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรทางศาสนา ประชาชนทั้งภายในและภายนอกท้องถิ่น ส่วนการให้การสนับสนุนและแสวงหาวิทยากรภายนอก ภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้การสนับสนุนและแสวงหาโดยทำหน้าที่วิทยากร

ภายนอกด้วยตนเองและสนับสนุนบุคลากรในหน่วยงานให้เป็นวิทยากรภายนอก ลอนวิชา
งานเกษตร การทอผ้าไหม การสอนวิชาพุทธศาสนา

สำหรับการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม
เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน คณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมน้อยมาก โดยปกติโรงเรียนจะปฏิบัติตามภาระหน้าที่และแจ้ง
ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ ส่วนปัญหาในส่วนนี้คือคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานมีโอกาสดูแลเวลาเพื่อการดังกล่าวน้อย เพราะติดภาระในการประกอบอาชีพส่วนตัว
รวมทั้งปัญหาการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นต่อการดังกล่าวด้วย

ด้านการแสวงหา ประสานงาน เพื่อหาความสนับสนุนด้านงบประมาณ โดยการ
เข้าประสานงานโดยตรงกับแหล่งสนับสนุนนั้น ๆ โดยมอบหมายให้คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ครู อาจารย์ รวมทั้งหัวหน้าหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ผ่านทางการประชุม
ร่วมกันในตำบล ซึ่งจะมีการประชุมร่วมกันทุกเดือน โรงเรียนได้เสริมสร้างบทบาทหน้าที่ของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประชุมชี้แจง จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติหน้าที่
ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนจัดหาคณะกรรมการบางส่วนศึกษาดูงานการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง

4. ด้านการรับทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของโรงเรียนภาคเรียนละครั้ง

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการ
ประจำปีของโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยโรงเรียนได้รายงานผลการปฏิบัติงานให้คณะ
กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานทราบใน 2 ลักษณะ ได้แก่ รายงานผลการปฏิบัติงาน เมื่อมี
การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นภาคเรียน
และสิ้นปีการศึกษาสำหรับการรับทราบผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานไม่มีข้อเสนอแนะใด ๆ เพราะมีความพึงพอใจต่อผลการปฏิบัติของโรงเรียน ได้เห็น
สภาพความสำเร็จ และความทุ่มเทเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของบุคลากรในโรงเรียนและ
ได้รับทราบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติร่วมกันอยู่เสมอ

การประชุมงานกับองค์กรในท้องถิ่นภาครัฐและเอกชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียน และให้มีการใช้บริการจากโรงเรียนให้โรงเรียน
เป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน และร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปฏิบัติหน้าที่ในด้านการประสานงานกับ องค์การท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งได้แก่ องค์การศาสนาในท้องถิ่น สถานีนอนามัยตำบล และสถานีตำรวจภูธรตำบล กิจกรรมที่เกิดจากการประสานงานโดยคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา การจัดหาทุนการศึกษา ทุนสำหรับโครงการอาหารกลางวัน ทุนในการพัฒนาสภาพแวดล้อม และการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน การสนับสนุนวิทยากรภายนอก แรงงาน และการช่วยกัน รักษาความปลอดภัยในสถานที่ราชการ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะและประสานงานเพื่อให้โรงเรียนได้บริการแก่ชุมชนในด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้การส่งเสริมอาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน โดยการให้บริการด้านอาคารสถานที่โดยให้บริการในเรื่องการใช้เป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

การใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เล่นกีฬา และนันทนาการขอใช้เป็นศูนย์อนุรักษ์ และเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีพื้นฐาน และการประชุมของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

การให้บริการด้านเครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียนได้ให้บริการยืมโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องครัว ซึ่งเป็นบริการแก่บุคคลทั่วไปในชุมชนและหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนทั้งในและนอกชุมชน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการให้บริการและสนับสนุนแก่ประชาชน โดยการให้ ข่าวสารและการนำผลผลิตภัณฑืผ้าไหมออกจำหน่าย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะให้โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ในส่วนของกิจกรรมทางศาสนา และงานกุศลที่จัดขึ้นตามวัดในเขตบริการ กิจกรรมอนุรักษ์ และส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน การเข้าร่วมสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานราชการ องค์กรภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นและการช่วยเหลือในงานบุญงานกุศลที่ประชาชนร้องขอ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ข้อเสนอแนะและประสานงานการให้บริการแก่ส่วนราชการในเรื่องการบริการด้านสถานที่ การให้ยืมเครื่องมือเครื่องใช้และการให้การสนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น ตลอดจนได้เสนอแนะและประสานงานเพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการช่วยรักษา สภาพแวดล้อมในชุมชน การทำหน้าที่เป็นคู่ประสานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนา ชุมชน การให้ครูอาจารย์เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาประจำหมู่บ้าน การร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน การดำเนินการดังกล่าว ปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ที่คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่มีโอกาสและเวลาเพื่อการนี้ได้เต็มที่

หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่มีความพร้อมที่จะมาช่วยสนับสนุน ด้านงบประมาณ เพราะเป็นการเพิ่มภาระในงานประจำ สำหรับในการแก้ปัญหา เพื่อให้เข้ามามี ส่วนร่วมมากขึ้น และการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งการเข้าร่วมพัฒนา ชุมชนโดยการเชิญหัวหน้าหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนหรือตัวแทนในหน่วยงานนั้น ๆ เข้าร่วมทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้การประสานงานเพื่อการสนับสนุน ซึ่งกันและกันมีความสะดวก และมีประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงเรียน ชุมชนและการให้บริการ ชุมชนหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้น

5. การประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน และเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และให้มีการใช้บริการ จากโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

กิจกรรมที่เกิดจากการประสานงานโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การศึกษา จัดหาทุนการศึกษา ทุน สำหรับโครงการอาหารกลางวัน ทุนในการพัฒนาสภาพแวดล้อม และการพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียน การสนับสนุนวิทยากรภายนอก แรงงาน และการช่วยรักษาความปลอดภัยในสถานที่ ราชการ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ และประสานงาน เพื่อให้โรงเรียนได้บริการแก่ชุมชนในด้านอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ การส่งเสริมอาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยการให้บริการด้านอาคารสถานที่ ได้ให้บริการในเรื่องการใช้ เป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน การใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เล่นกีฬา และนันทนาการใช้เป็น ศูนย์สำหรับอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้าน และการประชุมของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

การให้บริการด้านเครื่องมือเครื่องใช้ โรงเรียนได้ให้บริการยืมโต๊ะ เก้าอี้ เครื่องครัว ซึ่งเป็นการให้บริการแก่บุคคลทั่วไปในชุมชน และหน่วยงานราชการ และองค์กรเอกชนทั้งในและ นอกชุมชน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมในการให้บริการและสนับสนุนแก่ประชาชนโดยการให้ข่าวสาร และการนำผลิตภัณฑ์ผ้าไหมออกจำหน่าย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะให้โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม กับชุมชนในส่วนของกิจกรรมทางศาสนา และงานกุศลที่จัดขึ้นตามวัดในเขตบริการ กิจกรรม อนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้าน การเข้าร่วมสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงาน ราชการ องค์กรภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น และการช่วยเหลือในงานบุญงานกุศลที่ประชาชน ร้องขอ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ข้อเสนอแนะและประสานงานการให้บริการแก่ส่วนราชการในเรื่องการบริการด้านสถานที่ การให้ยืมเครื่องมือเครื่องใช้ และการให้การสนับสนุนบุคลากรเข้าร่วมช่วยเหลือในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เสนอแนะและประสานงานเพื่อให้โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านการช่วยรักษาสภาพแวดล้อมในชุมชน การทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อการพัฒนาชุมชน การให้ครูอาจารย์เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษาประจำหมู่บ้าน การร่วมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ปัญหา ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการประสานงานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อการพัฒนาโรงเรียนและให้มีการใช้บริการจากโรงเรียน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และการร่วมพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีโอกาสและเวลาเพื่อการนี้ได้เต็มที่ หน่วยงานราชการและองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่มีความพร้อมที่จะมาช่วยสนับสนุนด้านงบประมาณ เพราะเป็นการเพิ่มภาระในงานประจำและเป็นการตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่

โรงเรียนแก้ไขปัญหาการมีส่วนของหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และการให้บริการแก่ชุมชนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนโดยการเชิญหัวหน้าหน่วยงานราชการและองค์กรเอกชนหรือตัวแทนในหน่วยงานนั้น ๆ เข้าร่วมทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทำให้การประสานงานเพื่อการสนับสนุนซึ่งกันและกันมีความสะดวกและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาโรงเรียน ชุมชน และการให้บริการแก่ชุมชนหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้น

6. ด้านการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เคยแต่งตั้งที่ปรึกษาลำดับปฏิบัติหน้าที่ในกิจกรรมในกิจกรรมหนึ่ง แต่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมาย คิดเป็นร้อยละ 30 การแต่งตั้งคณะกรรมการมีองค์ลักษณะ คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการอย่างไม่เป็นทางการจากครูอาจารย์ภายในโรงเรียน และคณะกรรมการแบบไม่เป็นทางการจากประชาชนในเขตบริการเพื่อขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง

สำหรับการวางแผนปฏิบัติงานได้มีการวางแผนโดยคณะกรรมการส่วนโรงเรียน และมีการติดตามผลการปฏิบัติงานโดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนของโรงเรียน พร้อมรายงานผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทราบ

คณะกรรมการที่แต่งตั้งจากประชาชนบางส่วน ไม่สามารถเข้าร่วมปฏิบัติได้เต็มที่ นัก หรือไม่ได้ปฏิบัติงานเลย เพราะการติดภาระหน้าที่ประกอบอาชีพส่วนตัว แต่การแก้ปัญหา ดังกล่าว คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้วิธีการประสานงานไปยังบุคคลที่มีความคาดหวังว่าสามารถเข้าร่วมปฏิบัติงานในกิจกรรมนั้นได้ ทำให้ลดปัญหาที่คณะกรรมการไม่สามารถ เข้าร่วมปฏิบัติงานได้

อภิปรายผล

การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาเฉพาะ วิทยากรนิโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตคงรัก) ซึ่งเกิดสำนักงานการประถม ศึกษาศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตพัฒนา คุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตคงรัก) มีจุดเด่นและมีสภาพความจำเริญอยู่หลายประการ ได้แก่

1.1 การให้ข้อเสนอแนะและการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะประสานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้มีบทบาท เป็นผู้นำ กำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้ได้นโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนที่เป็นความต้องการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างแท้จริง

ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ในเรื่องการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่มุ่งปรับเปลี่ยน แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการของรัฐใหม่

เพื่อให้การจัดการศึกษามีอิสระและเสรีมากขึ้น โดยให้ทุกส่วนของสังคมได้มี โอกาสตัดสินใจมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 : 58) ซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานถือว่าเป็น ตัวแทนของสังคม ชุมชน และประชาชนในท้องถิ่นที่เข้าร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น การมี ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติในส่วนนี้จึงเป็นไปตามนโยบาย

และจุดเน้นในการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายการปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นด้านประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยมุ่งเน้นให้เกิดความสามัคคีกันระหว่างบุคลากรและหน่วยงาน รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างองค์กรกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษา ตลอดจนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 6—7) และสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในส่วนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนว่าด้วยนโยบายและแผนพัฒนาโรงเรียนเป็นเสมือน "เข็มทิศ" ที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายปลายทางของความสำเร็จ ดังนั้นเพื่อให้แผนพัฒนาโรงเรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2540 ข : 41) อย่างไรก็ตามการมีบทบาทเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียนของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากจากการมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาทั้งในภาครัฐและเอกชน และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนเป็นผู้ที่ผู้นำชุมชน มีประชาชนและข้าราชการในท้องถิ่นในการเชื่อถือ สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการครู จะต้องได้รับการพัฒนาบทบาทหน้าที่ต่อไป

1.2 การมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ ให้การสนับสนุนและแสวงหาความช่วยเหลือด้านการเงิน งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ต่าง ๆ และแรงงานเพื่อการพัฒนาการศึกษาและการพัฒนาโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก นับว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ปฏิบัติมากที่สุด และมีความสำเร็จสูงมาก ไม่ว่าจะเป็นการเสาะหะด้วยตนเองหรือร่วมมือกันแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า องค์กรทางศาสนา หน่วยงานราชการ และองค์กรภาคเอกชน ทั้งในและนอกสถานที่ ซึ่งเป็นไปตามความรู้สึกของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน้าที่หลัก คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โยทะกา แก้วปลั่ง (2529 : 25) ซึ่งได้สรุปงานในหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาว่า ได้ช่วยเหลือด้านภาระหาเงินให้แก่โรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าให้ชุมชนและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคล ต่อการพัฒนา

ท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ โดยการร่วมกันส่งเสริมสนับสนุนให้มีการระดมและใช้ทรัพยากร ร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งกิจกรรมของชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540 : 12) และเป็นไปตามข้อเสนอแนะ ปฏิรูปการศึกษาไทย "การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ สู่อุณหภูมิความก้าวหน้า และความมั่นคงของชาติ ในศตวรรษหน้า" ที่กล่าวไว้ว่าในกระบวนการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องระดมทรัพยากรและ สรรพ-กำลังจากทุกฝ่าย มีวิธีการจัดสรรสนับสนุนใช้จ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ รุ่งใจ การระดมทุนส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาพึ่งตนเอง และร่วมงานกับสถาบันชุมชนในท้องถิ่นให้ มากขึ้น (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2539 : 27)

สำหรับความสำเร็จด้านนี้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน ในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก) เกิดจากความสัมพันธ์ในการจัดสรรบุคลากร เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ตัวแทนที่มาจากผู้นำชุมชนในทุกส่วน ท้องถิ่น ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านในเขตบริการ ผู้นำกลุ่มสตรี และกลุ่มอาชีพการทอผ้าไหม ผู้นำองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา และผู้นำหน่วยราชการและองค์กรเอกชนในท้องถิ่น ทำให้การประสานงานในพื้นที่เขตบริการโรงเรียนกระจายได้อย่างทั่วถึง พร้อมการแสวงหา ทรัพยากรในการบริหารเพื่อการจัดการศึกษาและการพัฒนา โรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

1.3 สภาพความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก) อีกประการหนึ่ง คือ การ ให้ข้อเสนอแนะและประสานงานต่อโรงเรียนในการให้บริการและการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ต่าง ๆ ของประชาชน ชุมชน วัด หน่วยงานราชการและองค์กรเอกชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดความพึงพอใจและศรัทธาต่อโรงเรียนทำให้การประสานงาน เพื่อขอความร่วมมือในส่วนต่าง ๆ ของชุมชนได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งนี้เป็นไปตาม จุดประสงค์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 อย่างดียิ่ง

2. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตพัฒนา คุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก) ที่ยังเป็นปัญหาดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนโดยรวมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในด้านการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนการบริหารการเงินและงบประมาณ การสนับสนุนเสนองานการเรียนการสอน และเพื่อการพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน

การพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีและการรับทราบผลการปฏิบัติของโรงเรียน พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาจากส่วนของข้าราชการครูขาดประสบการณ์ ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตร ไม่เข้าใจในลักษณะการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ไม่กล้าแสดงออก รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนมีระดับการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการแสวงหาความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวเชิงวิชาการ ไม่เป็นไปตามความประสงค์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เป็ลียน ศิริรังสรรค์กุล (2527 : บทคัดย่อ) ที่ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ที่กรรมการมีความรู้ที่ขาดความรู้เรื่องหลักสูตร และสอดคล้องกับการศึกษาของ โยทะกา แก้วปลั่ง (2529 : 18-82) ที่สรุปปัญหาไว้ว่า ปัญหาการปฏิบัติงานด้านให้คำปรึกษาแนะนำแก่โรงเรียนในด้านการพัฒนาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ส่วน ประไพ สุนทรนิ์จจะ (2535 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานในหน้าที่ไม่ได้มากเท่าที่ควร อาจเป็นเพราะไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่การดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2.2 การมีส่วนร่วมในการประสานงานและการร่วมปฏิบัติงานเพื่อการแสวงหาความสนับสนุนด้านการเงิน งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาการศึกษา และการพัฒนาโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ได้มาจากส่วนราชการครูไม่สามารถร่วมประสานงานและปฏิบัติงานได้เต็มที่นัก เพราะมีอุปสรรคด้านเวลา ด้านการประกอบอาชีพและการปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำหน้าที่ในองค์กรปกครองท้องถิ่นหรือข้าราชการในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เป็ลียน ศิริรังสรรค์กุล (2527 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการทางเศรษฐกิจ จึงช่วยโรงเรียนได้น้อยและกรรมการส่วนใหญ่มุ่งประกอบอาชีพของตน จึงปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มที่ ส่วนงานวิจัยของ โยทะกา แก้วปลั่ง

(2529 : 8283) พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติด้านการแสวงหาความช่วยเหลือและความร่วมมือจากประชาชน หน่วยงาน ส่วนราชการ เพื่อพัฒนาโรงเรียน ได้แก่ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดประสบการณ์ในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และต้องประกอบอาชีพส่วนตัวไม่สามารถปฏิบัติงานด้านนี้ได้ และงานวิจัยของ สุนทร ขอบทำดี (2534 : 158 – 160) พบว่า ปัญหาการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ปัญหาด้านนี้พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องประกอบอาชีพส่วนตัว ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาและให้การสนับสนุนช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน

2.3 การแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาและคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้แต่งตั้งที่ปรึกษา และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการน้อยครั้งมาก สอดคล้องกับ ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ ที่ได้ทำการวิจัย และพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติภารกิจอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมอบหมายอยู่ในระดับน้อย (สุนทร ขอบทำดี. 2534 : 46)

3. การปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการบริหารงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก)

3.1 จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก) ทั้ง 4 โรงเรียน มีความสำเร็จในการบริหารงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องการมียุทธศาสตร์คัดเลือกตัวแทนจากกลุ่มตัวอย่างในท้องถิ่นได้สมบูรณ์ ทำให้มีตัวแทนจากชุมชน และองค์กรต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ ที่ว่าโรงเรียนต้องใช้ดุลยพินิจอย่างรอบคอบในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอย่ามุ่งเน้นเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินเพียงอย่างเดียว (สุนทร ขอบทำดี. 2534 : 46 : อ้างจาก ดิลก พัฒน์วิชัยโชติ. 2527)

3.2 การประสานงานเพื่อการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน ชุมชน หน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน โรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อการประสานงานในแต่ละส่วนเอง ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดีและถูกต้อง เพราะสามารถแก้ปัญหาในการที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีเวลาและเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับส่วนต่าง ๆ เหล่านั้นได้มากขึ้น

3.3 การปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานการเงิน และงบประมาณ พบว่า โรงเรียนให้โอกาสแก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีส่วนร่วมในการบริหารยังไม่มากนัก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตพัฒนาคุณภาพการศึกษาเขตที่ 4 (เขตดงรัก) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีผลสำเร็จในการปฏิบัติงานหลายประการ แต่ยังมีประเด็นที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการของการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนที่ไม่ได้มาจากข้าราชการครู ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดความรู้ในเรื่องการบริหารงานตามขอบข่ายการบริหารงานของโรงเรียนประถมศึกษา ทำให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาประถมศึกษา จะต้องเร่งสร้างประสิทธิภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีความเข้าใจในขอบข่ายการบริหารงานโรงเรียนโดยวิธีการประชุมสัมมนาที่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

1.2 การปฏิบัติในระดับโรงเรียน ควรได้ให้ความสนใจในการบริหารงานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามจุดประสงค์และเป้าหมายในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 อย่างแท้จริง โดยมีการกำกับติดตาม ประเมินผล จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ที่มีระดับการบังคับบัญชาเหนือกว่าระดับโรงเรียนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

1.3 การปฏิบัติงานด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะด้านการแสวงหาความช่วยเหลือด้านการเงิน งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่เพียงอย่างเดียว ควรได้เน้นในส่วนอื่นให้มากขึ้น โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการบริหารการเงิน และงบประมาณจากทางราชการ มุ่งเน้นในด้านงานการเรียนการสอน การให้บริการและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนด้วย

1.4 การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่ต้องเข้าประชุมอบรม สัมมนา ควรได้รับค่าตอบแทนจากทางราชการ สวัสดิการ ให้เท่าเทียมกับข้าราชการโดยทั่วไป เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ทราบถึงระดับการปฏิบัติ และปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อทราบสาเหตุและอุปสรรค การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข สนับสนุน ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยคุณลักษณะที่ดีของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อนำไปสู่การพิจารณาสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ